

станції, з метою підключення яких до електричного струму використовують портативні дизельні або бензинові генератори; водяні мотопомпи заводського чи кустарного виробництва, призначені для подачі води під тиском, та обладнання до них.

Засоби, які використовують злочинці: гужовий транспорт, легкові та вантажні автомобілі, мотоцикли (часто в триколісний мотоцикл замість коляски-люльки монтують мотопомпу, складену з двигуна від автомобілів Volkswagen чи Mercedes та пожежних рукавів), освітлювальні засоби, прилади нічного бачення, біноклі, засоби зв'язку, інші технічні засоби.

В окремих випадках злочинці можуть мати із собою зброю [1, с. 279-280].

Підсумовуючи, можемо дійти висновку, що оперативні підрозділи Національної поліції під час протидії незаконному видобуванню бурштину мають враховувати вказані вище особливості.

Список використаних джерел:

1. О.Ю. Татаров, С.І. Марко. Криміналістична характеристика порушення правил охорони або використання надр на прикладі незаконного видобування бурштину. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична / головний редактор В.В. Серeda. – Львів : ЛьвДУВС, 2014. – Вип. 3, с. 273-285.

Козак Дмитро Вікторович
фахівець I категорії факультету № 2
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ДОПИТУ СВІДКІВ

Розглядаючи допит свідків під час розслідування злочинів, слід зазначити, що це найбільш поширена слідча (розшукова) дія, за допомогою якої збирається інформація в кримінальних провадженнях. Його проведення забезпечує ряд можливостей для ефективного проведення інших процесуальних дій, висунення версій тощо.

Допит можна визначити, на думку М.І. Порубова, як процес отримання від допитуваної особи інформації про відомі їй обставини, що складають предмет доказування у справі [5, с. 16]. Більш широко його розглядає О.В. Дулов, як «...слідчу і судову дію, що полягає в отриманні та фіксації показань про обставини, що мають значення по справі безпосередньо від допитуваної особи, якою є свідок, потерпілий, підозрюваний, і яка проводиться в суворій відповідності з кримінально-процесуальним законом» [2, с. 231].

Свідком при розслідуванні злочинів може бути особа, котрій відомі значущі для кримінального провадження обставини, а саме:

– особа, котрій стала відома інформація щодо підготовки та вчинення даного злочину;

- особи, які безпосередньо сприймали факт учинення злочину;
- працівники правоохоронних органів або інші особи, котрі затримали злочинця або вживали заходів щодо його встановлення та затримання.

Звичайно, цей перелік свідків не є вичерпним, тому можливим є допит й інших осіб, які володіють інформацією про подію. З цього приводу слід зазначити, що розповсюдженим фактом, як доречно відмічає В.М. Плетенець, є випадки, коли слідчі, які здійснюють виїзд в складі СОГ на місце проведення огляду не надають належного значення всім свідкам, обмежуючись проведенням необхідних дій лише з частиною з них [4, с. 183].

До обставин, що повинні з'ясуватись під час допиту свідків, на нашу думку, необхідно віднести:

- коли, де і за яких обставин було вчинено злочинні дії, у чому конкретно вони полягали;
- чому виникли протиправні дії;
- наявність і характер взаємовідносин між злочинцем і свідком;
- кількість та прикмети учасників протиправних дій;
- виявлення осіб, які не брали безпосередньої участі у кримінально караних діях, але не заважали, а можливо й сприяли їм;
- чи був серед групи злочинців лідер або організатор конкретних дій;
- чи застосовував злочинець зброю або інші предмети для нанесення тілесних ушкоджень;
- яку матеріальну шкоду заподіяно діями злочинця.

Наведений перелік обставин, що підлягають з'ясуванню, звичайно, не є вичерпним. Залежно від конкретної ситуації слідчий може з'ясувати й інші.

Відповідно до ст. 224 КПК України допит проводиться за місцем проведення досудового розслідування або в іншому місці за погодженням із особою, яку мають намір допитати. Кожний свідок допитується окремо, без присутності інших свідків. Перед допитом встановлюється особа, роз'яснюються її права, а також порядок проведення допиту. У разі допиту свідка він попереджається про кримінальну відповідальність за відмову давати показання і за давання завідомо неправдивих показань [3].

Для успішного проведення допиту необхідно встановити психологічний контакт з допитуваною особою. Тому важливим є вміння слідчого викликати прихильність у свідка або сформулювати між учасниками допиту обстановку довіри. Не можна забувати, що кожен свідок є особистістю, у зв'язку з чим необхідним є вибір індивідуального шляху до встановлення з ним психологічного контакту [1, с. 112].

Після цього свідку пропонують розповісти все, що йому відомо по справі. Останній у вигляді вільної розповіді розповідає все, що йому відомо. Найчастіше вільна розповідь не надає вичерпної інформації. Адже

свідок може не надавати значення яким-небудь відомим йому обставинам, вважаючи їх неістотними для слідства, а тому не згадує про них. Іноді він не вміє точно сформулювати думку, забуває щось тощо. У цьому застосовують такий тактичний прийом, як допит у формі запитань.

Вивченням матеріалів кримінальних проваджень, з'ясовано, що більшість свідків дають розгорнуті та правдиві показання, всіляко співпрацюють з органами внутрішніх справ. Водночас, іноді трапляються й такі свідки, як зазначає М.Т. Куц, які, бажаючи виправдати близьку їм людину чи з інших мотивів, приховують відомі їм факти чи дають завідомо неправдиві показання [6, с. 72]. Тому при підготовці до допиту потрібно детально з'ясувати дані, що їх характеризують, встановити характер взаємовідносин підозрюваного зі свідком. Максимальна деталізація зазначеного дозволить виявити протиріччя в показаннях та відрізнити правдиві показання від брехні.

Як підсумок зазначимо, що допит свідків під час розслідування злочинів має центральне значення на початковому етапі. Він у більшості випадків є найбільш інформаційно наповненою слідчою (розшуковою) дією, за допомогою якої визначаються напрямки подальшого розслідування кримінального правопорушення.

Список використаних джерел:

1. Єфімов М. М. Організація і тактика розслідування хуліганства : навч.-практ. посібник / М. М. Єфімов. – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – 148 с.
2. Криміналістика: учебное пособие / А.В. Дулов, Г.И. Грамович, А.В. Лапин и др.; Под ред. А.В. Дулов. – Мн.: ИП «Экоперспектива», 1998. – 415 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України : прийнятий Верховною Радою України Законом №4651-VI від 13.04.2012 р. / відп. за випуск В. А. Прудников. – Х. : Право, 2012. – 392 с.
4. Плетенець В. М. Особливості встановлення свідків за злочинами, кваліфікованими у відповідності до ст. 259 КК України / В. М. Плетенець // Актуальні питання розслідування слідчими органів внутрішніх справ: проблеми теорії і практики : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 18-19 квітня 2013 р.) . – Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – С. 182-185.
5. Порубов Н. И. Допрос. Минск, 1968. – 34 с.
6. Расследование преступлений против личности, порядка управления, общественного порядка и общественной безопасности: Учебно-практическое пособие. НИИРИО КВШ МВД СССР. – Киев. – 1975. – 207 с.

Левченко Юлія Николаевна
заместитель начальника ИТУ-34
Государственного департамента
Украины по исполнению наказаний
г. Днепродзержинск

**УСТАНОВЛЕНИЕ ЛИЧНОСТИ И ПРИЗНАК ПОЛОВОЙ
ПРИНАДЛЕЖНОСТИ КАК ГЕНДЕРНАЯ ПРОБЛЕМА ПРИ
ИДЕНТИФИКАЦИИ СУБЪЕКТА ПРАВА**

Юридическое производство по общим правилам начинается с